

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Tautsaimniecības Biļetens

3/2026

Tautsaimniecības, finansiālās un monetārās norises

Kopsavilkums

Padome 2026. gada 30. aprīļa sanāsmē nolēma nemainīt trīs galvenās ECB procentu likmes. Lai gan saņemtā informācija pamatā apstiprina iepriekšējo inflācijas perspektīvas novērtējumu, augšupvērstie inflācijas riski un lejupvērstie izaugsmes riski ir pastiprinājušies. Padome ir apņēmusies noteikt tādu monetāro politiku, kura vidējā termiņā nodrošina inflācijas stabilizēšanos 2 % mērķrādītāja līmenī.

Karš Tuvajos Austrumos izraisījis spēju enerģijas cenu kāpumu, paaugstinājis inflāciju un pasliktinājis ekonomisko noskaņojumu. Kara ietekmi uz inflāciju un ekonomisko aktivitāti vidējā termiņā noteiks enerģijas cenu šoka intensitāte un ilgums, kā arī tā netiešās un sekundārās ietekmes apmērs. Jo ilgāk turpināsies karš un saglabāsies augstas enerģijas cenas, jo spēcīgāka būs iespējamā ietekme uz plašāku inflāciju un tautsaimniecību.

Padomei ir lieliskas iespējas pārvarēt pašreizējo nenoteiktību. Sākoties šim enerģijas cenu kāpuma periodam, inflācija eurozonā bija aptuveni 2 % mērķrādītāja līmenī, un tautsaimniecība pēdējos ceturkšņos bijusi noturīga. Ilgāka termiņa inflācijas gaidas joprojām ir stabilas, lai gan inflācijas gaidas īsākos termiņos ir būtiski palielinājušās.

Padome rūpīgi monitorēs situāciju un īstēnos uz datiem balstītu pieeju, katrā sanāsmē nosakot atbilstošu monetārās politikas nostāju. Konkrētāk, tā lēmumus par procentu likmēm pieņems, pamatojoties uz inflācijas perspektīvas un to apdraudošo risku novērtējumu un ņemot vērā saņemtos tautsaimniecības un finanšu datus, kā arī pamatinflācijas dinamiku un monetārās politikas transmisijas spēku. Padome iepriekš neapņemas virzīt procentu likmes konkrētā virzienā.

Ekonomiskā aktivitāte

Sākoties pašreizējam satricinājumam, bija vērojama neliela eurozonas tautsaimniecības izaugsme. Saskaņā ar *Eurostat* provizorisko ātro aplēsi reālais IKP 2026. gada 1. ceturksnī pieauga par 0.1 %. Iekšzemes pieprasījums joprojām ir galvenais izaugsmes noteicējfaktors, un to veicina noturīgais darba tirgus. Tomēr tautsaimniecības attīstības perspektīva ir ļoti nenoteikta un būs atkarīga no kara ilguma Tuvajos Austrumos un tā, cik spēcīgi karš ietekmēs enerģijas un citu izejvielu tirgus, kā arī globālās piegādes ķēdes.

Saņemtā informācija liecina, ka konflikts nelabvēlīgi ietekmē ekonomisko aktivitāti. Apsekojumu rezultāti norāda uz izaugsmes palēnināšanos, un kopš kara sākuma sarukusi patērētāju un uzņēmumu konfidence attiecībā uz nākotni. Ilgāki piegādes laiki un resursu cenu pieaugums liecina, ka veidojas spiediens uz piegādes ķēdēm.

Raugoties nākotnē, gaidāms, ka augstas enerģijas izmaksas turpinās nelabvēlīgi ietekmēt reālos ienākumus, mazinot mājsaimniecību un uzņēmumu gatavību patērēt un veikt ieguldījumus. Bezdarba līmenis 2026. gada martā saglabājās tuvu vēsturiski zemākajam līmenim (6.2 %), bet darbaspēka pieprasījums turpināja sarukt. Vienlaikus mājsaimniecību finansiālais stāvoklis joprojām ir stabils, un ieguldījumus, domājams, turpinās balstīt lielāki valdības tēriņi aizsardzībai un infrastruktūrai, kā arī arvien lielāki uzņēmumu ieguldījumi jaunajās digitālajās tehnoloģijās. Šāds labvēlīgs sākumpunkts nedaudz mīkstina kara ietekmi.

Padome uzsvēra, ka steidzami jāstiprina eurozonas tautsaimniecība un vienlaikus jāsaglabā valsts finanšu stabilitāte. Fiskālajai reakcijai uz enerģijas cenu šoku vajadzētu būt īslaicīgai, mērķorientētai un precīzi pielāgotai. Daudz svarīgākas nekā jebkad agrāk ir kļuvušas reformas, kas vērstas uz eurozonas izaugsmes potenciāla uzlabošanu un ātrāku enerģētikas pārkārtošanu, kuras mērķis ir samazināt atkarību no fosilajām degvielām. Lai finansētu inovācijas, veicinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos un uzlabotu darba ražīgumu, ir būtiski pabeigt uzkrājumu un investīciju savienības izveidi. Digitālais euro un žetonizēti centrālās bankas naudas līdzekļi liela apjoma darījumiem uzlabos Eiropas stratēģisko autonomiju, konkurētspēju un finanšu integrāciju, kā arī veicinās maksājumu inovāciju. Tāpēc ir būtiski bez kavēšanās apstiprināt regulu par digitālā euro izveidi. Noteikumu vienkāršošana un saskaņošana visā ES vienotajā tirgū veicinās straujāku Eiropas uzņēmumu izaugsmi.

Inflācija

2026. gada aprīlī inflācija pieauga līdz 3.0 % (martā – 2.6 %, februārī – 1.9 %). Šo pieaugumu noteica straujš enerģijas cenu kāpums, kuru izraisīja karš Tuvajos Austrumos. Enerģijas cenu inflācija strauji palielinājās līdz 10.9 % (martā – 5.1 %), savukārt pārtikas cenu inflācija pieauga līdz 2.5 %. Inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) saruka līdz 2.2 % (martā – 2.3 %). Šis samazinājums atspoguļoja pakalpojumu cenu inflācijas kritumu līdz 3.0 % (martā – 3.2 %). Preču cenu inflācija pieauga līdz 0.8 % (martā – 0.5 %).

Pamatinflācijas rādītāji pēdējos mēnešos faktiski nav mainījušies. Šobrīd ECB darba samaksas reģistrators un apsekojumi par darba samaksas gaidām joprojām liecina, ka darbaspēka izmaksas 2026. gada laikā mazināsies. Vienlaikus apsekojumu rezultāti norāda uz pārējo izmaksu komponentu un pārdošanas cenu gaidu pieaugumu. Inflācijas gaidas īsākos termiņos ir būtiski palielinājušās. Vairākums ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāju ir aptuveni 2 %. Tas apstiprina inflācijas stabilizēšanos mērķrādītāja līmenī vidējā termiņā.

Enerģijas cenu kāpuma rezultātā inflācija īstermiņā būtiski pārsniegs 2 %. Augstu enerģijas cenu periodam ielgstot, pastiprināsies iespējamā ietekme uz plašāku inflāciju netiešās un sekundārās ietekmes rezultātā. Tādējādi Padome rūpīgi monitorēs enerģijas cenu kāpuma apjomu un ilgumu un tā ietekmi uz cenu un darba samaksas noteikšanu, inflācijas gaidām un tautsaimniecības dinamiku kopumā.

Risku novērtējums

Izaugsmes perspektīvas riski ir lejupvērsti. Karš Tuvajos Austrumos joprojām ir lejupvērsts risks, kas apdraud eurozonas tautsaimniecību un vairo pasaules politiskās vides svārstīgumu. Ilgstošs energoresursu piegāžu pārrāvums varētu palielināt enerģijas cenas vēl vairāk un uz ilgāku laiku, nekā pašlaik tiek prognozēts. Šo faktoru dēļ varētu sarukt ienākumi un mazināties uzņēmumu un mājsaimniecību vēlme ieguldīt un tērēt. Izaugsmes palēnināšanās kļūtu intensīvāka, ja svarīgāko kuģniecības maršrutu slēgšana radītu svarīgu izejmateriālu akūtu trūkumu, kas liktu eurozonas uzņēmumiem ierobežot produkcijas izlaidi. Globālā finanšu tirgus noskaņojuma pasliktināšanās varētu vēl vairāk mazināt pieprasījumu. Lielāks starptautiskās tirdzniecības saspīlējums varētu saasināt piegādes ķēžu traucējumus, mazināt eksportu un vājināt patēriņu un ieguldījumus. Citi ģeopolitiskās spriedzes faktori, īpaši neattaisnojama Krievijas karš pret Ukrainu, joprojām ir būtisks nenoteiktības avots. Turpretī izaugsme varētu būt spēcīgāka, ja tautsaimniecības reakcija uz Tuvajos Austrumos notiekošā kara izraisītajiem traucējumiem izrādītos elastīgāka vai konflikts atrisinātos ātrāk, nekā pašlaik tiek gaidīts. Turklāt plānotie ar aizsardzību un infrastruktūru saistītie izdevumi, reformas, kuras uzlabo darba ražīgumu, un jauno tehnoloģiju ieviešana eurozonas uzņēmumos varētu veicināt izaugsmi vairāk par gaidīto. Arī jauni tirdzniecības nolīgumi un vienotā tirgus dziļāka integrācija varētu stimulēt izaugsmi lielākā mērā, nekā tiek gaidīts pašlaik.

Inflācijas perspektīvas riski ir augšupvērsti. Ja enerģijas cenu kāpums būtu lielāks un ilgāks, nekā pašlaik tiek gaidīts, inflācija eurozonā palielinātos vairāk. Tā var pastiprināties un kļūt noturīgāka, ja enerģijas cenu kāpuma ietekme izplatītos uz pārējām cenām un darba samaksu lielākā mērā, nekā tiek gaidīts, ja, reaģējot uz to, pieaugtu ilgāka termiņa inflācijas gaidas vai ja veidotos plašāki globālo piegādes ķēžu pārrāvumi. Pastāvīga tirdzniecības saspīlējuma dēļ varētu pieaugt arī globālo piegādes ķēžu sadrumstalotība, tikt ierobežota kritiski svarīgo izejvielu piegāde un saasināties jaudas ierobežojumi eurozonas tautsaimniecībā. Turpretī inflācija varētu būt zemāka, ja Tuvajos Austrumos notiekošā kara ekonomiskās atskaņas izrādītos īslaicīgākas par pašlaik gaidīto vai ja netiešā un sekundārā ietekme būtu mazāk izteikta. Svārstīgāki un pret riskiem piesardzīgāki finanšu tirgi varētu vājināt pieprasījumu un tādējādi arī pazemināt inflāciju.

Finansēšanas un monetārie nosacījumi

Karš Tuvajos Austrumos ir radījis būtisku svārstīgumu pasaules finanšu tirgos. Kopumā finansēšanas nosacījumi joprojām ir stingrāki nekā pirms kara sākuma.

Uz tirgus instrumentiem balstītā parāda finansējuma izmaksas 2026. gada martā palielinājās līdz 3.9 % (februārī – 3.5 %). Saskaņā ar datiem pirms kara sākuma uzņēmumiem izsniegto banku aizdevumu procentu likme februārī noslīdēja līdz 3.5 %, bet hipotekāro kredītu procentu likmes nemainījās (3.4 %).

Uzņēmumiem izsniegto banku aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps martā palielinājās līdz 3.2 % (februārī – 3.0 %), bet uzņēmumu obligāciju emisiju gada

pieauguma temps saruka līdz 3.9 % (februārī – 4.5 %). Kā liecina 2026. gada aprīļa eurozonas banku veiktās kreditēšanas apsekojums, uzņēmumiem izsniegtajiem aizdevumiem piemērotie kreditēšanas standarti 1. ceturksnī kļuva stingrāki. To noteica pieaugošās banku bažas par ekonomiskajiem riskiem, kas apdraud to klientus. Uzņēmumu pieprasījums pēc kredītiem 1. ceturksnī nedaudz samazinājās, īpaši attiecībā uz ieguldījumiem pamatlīdzekļos.

Nedaudz palielinoties kreditēšanas standartu stingrībai un saglabājoties nemainīgam pieprasījumam, hipotekārās kreditēšanas apjoms martā pieauga par 3.0 % (februārī – 3.1 %).

Monetārās politikas lēmumi

Noguldījumu iespējas procentu likme, galveno refinansēšanas operāciju procentu likme un aizdevumu iespējas uz nakti procentu likme nemainījās un saglabājās attiecīgi 2.00 %, 2.15 % un 2.40 % līmenī.

Aktīvu iegādes programmas un pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmas portfeļi tiek samazināti mērenā un prognozējamā tempā, jo Eurosistēma vairs atkārtoti neiegulda dzēšanas termiņu sasniegušo vērtspapīru pamatsummas maksājumus.

Secinājums

Padome 2026. gada 30. aprīļa sanāsmē nolēma nemainīt trīs galvenās ECB procentu likmes. Tā ir apņēmusies noteikt tādu monetāro politiku, kura vidējā termiņā nodrošina inflācijas stabilizēšanos 2 % mērķrādītāja līmenī. Padomes pieeja, tai katrā sanāsmē nosakot atbilstīgo monetārās politikas nostāju, arī turpmāk būs balstīta uz datiem. Padome lēmumus par procentu likmēm pieņems, pamatojoties uz inflācijas perspektīvas un to apdraudošo risku novērtējumu un ņemot vērā saņemtos tautsaimniecības un finanšu datus, kā arī pamatinflācijas dinamiku un monetārās politikas transmisijas spēku. Padome iepriekš neapņemas virzīt procentu likmes konkrētā virzienā.

Jebkurā gadījumā Padome ir gatava atbilstoši savām pilnvarām koriģēt visus instrumentus, lai nodrošinātu inflācijas ilgtspējīgu stabilizēšanos vidējā termiņa mērķrādītāja līmenī un saglabātu raitu monetārās politikas transmisijas darbību.

© Eiropas Centrālā banka, 2026

Pasta adrese 60640 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis +49 69 1344 0
Tīmekļvietne www.ecb.europa.eu

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.

Konkrētu terminu skaidrojumu sk. [ECB terminu vārdnīcā](#) (*glossary*, pieejama tikai angļu valodā).

Šajā numurā iekļautie statistiskie dati atbilst stāvoklim 2026. gada 29. aprīlī.

ISSN 2363-3506 (PDF)

ES kataloga numurs QB-01-26-067-LV-N (PDF)